

Nr 398

Av herrar **Munktell** och **Lothigius**, om viss ändring i lagen angående förbud mot införsel till riket av varor med oriktig ursprungsbeteckning.

Enligt lagen den 4 juni 1913 angående förbud mot införsel till riket av varor med oriktig ursprungsbeteckning gäller att vara, varå finnes anbragt beteckning som giver varan sken av att ha frambragts eller tillverkats i Sverige, ej får från utrikesort införas till riket för försäljning. Denna bestämmelse har tillkommit för att förhindra att fördomsfria importörer låter varor av utländskt ursprung för svenska köpare framstå såsom inhemska.

Om vara av nyss angiven beskaffenhet skulle ankomma till Sverige, skall enligt nämnda lag varan vid införseln tagas i beslag av tullpersonalen. Den tullförvaltning, till vilken varan avlämnas, skall underställa beslaget generaltullstyrelsens prövning, vilken har att besluta i mål av denna beskaffenhet. Om generaltullstyrelsen finner beslaget vara lagligen grundat, kan den förfara på två sätt. Kan den oriktiga ursprungsbeteckningen icke utplånas och varan förses med en beteckning som anger dess utländska ursprung, skall varan förklaras förbruten och därefter genom tullförvaltningens försorg förstöras. Om däremot hinder inte föreligger mot att utplåna den oriktiga ursprungsbeteckningen och förse varan med beteckning om dess utländska ursprung, har generaltullstyrelsen att besluta dels om oskadliggörande av den oriktiga beteckningen under tillsyn av tullpersonal, dels om en straffavgift, som skall utgå såframt det ej visas att varan mot ägarens förbud blivit obehörigen märkt. Avgiften skall motsvara 10 % av varans värde; belopp får dock ej vara under 10 eller över 500 kronor för allt med samma lägenhet ankommet gods.

Det har tidvis varit omstritt, huruvida denna lagstiftning gällde även i fråga om tryckta skrifter. Genom ett den 8 oktober 1959 av regeringsrätten meddelat utslag har nu blivit klarlagt att ifrågavarande lagstiftning har tillämpning t. o. m. på vetenskapliga publikationer. Omständigheterna i det nämnda rättsfallet var följande.

I Uppsala utgives en vetenskaplig publikation »Acta Oto Laryngologica», som utgör en skandinavisk tidskrift för öron-, näs- och Halsläkare. Större delen av upplagan torde gå ut till abonnenter utanför Sverige. Det nordiska otolaryngologiska sällskapet höll sommaren 1957 sin trettonde kongress i Köpenhamn och dess förhandlingar trycktes i Köpenhamn på ett danskt boktryckeri. Emellertid skulle de ifrågavarande förhandlingarna ingå så-

som ett supplement i den nyssnämnda tidskriftens supplementserie. Ett omslag, angivande bokens karaktär av supplement, trycktes i Uppsala och sändes till Köpenhamn, där bokbinderiarbetet utfördes. På titelbladets andra sida fanns angivet namnet å det tryckeri i Köpenhamn där boken tryckts samt den danska tryckorten. På omslagets baksida stod »Printed in Sweden Almqvist & Wiksells Boktryckeri Aktiebolag, Uppsala 1958».

Från Köpenhamn försändes publikationen i 1 400 exemplar till utgivningsorten Uppsala, varifrån distributionen skulle ske. Sedan böckerna anlänt till Uppsala, tog vederbörande tulltjänsteman med stöd av de nyss återgivna bestämmelserna i 1913 års lag böckerna den 30 juni 1958 i beslag under motivering dels att beteckningen å omslaget gav varan sken av att hava tillverkats i Sverige, dels ock att det utländska ursprunget inte var lätt och tydligt iögonfallande angivet å varan. Beslaget underställdes generaltullstyrelsen, som fastställde detsamma den 11 augusti 1958. Då hinder mot att utplåna den falska ursprungsbeteckningen inte förelåg, gav generaltullstyrelsen tillika varuägaren föreläggande att utplåna den falska beteckningen och ålade denne att gälda straffavgift. Sedan den svenske importören besvärat sig, fastställdes generaltullstyrelsens beslut av regeringsrätten efter mer än ett år genom ovannämnda utslag av den 8 oktober 1959. Redan tidigare, den 29 september 1958, hade generaltullstyrelsen medgivit att den beslagtagna varan finge under vissa villkor utlämnas till varuägaren. Den 30 september 1958 kunde varan äntligen utlämnas till varuägaren, sedan beteckningen på omslaget blivit på föreskrivet sätt oskadliggjord och varuägaren deponerat ett belopp såsom säkerhet för straffavgiften.

Händelsen har här noggrant återgivits för att visa huru den ifrågasvarande lagen kan visa sig vara till allvarligt hinder för ett i och för sig praktiskt och förnuftigt samarbete. Det i och för sig ursäktliga misstaget att tryckangivningen å omslaget icke uttryckligen angavs att avse endast omslaget och icke boken i dess helhet har utlöst en vidlyftigt administrativ process, ådömande av straffavgift och tre månaders försening av bokens utsändande.

Vad har å andra sidan vunnits med detta förfaringssätt? Sannolikt icke en enda av skriftens mottagare har haft det minsta intresse av om boken framställts i Sverige eller i Danmark, om omslaget tryckts här och boken i övrigt där. Mottagarnas huvudintresse torde ha varit att erhålla skriften så snart som möjligt. I fall av förevarande art förefaller lagstiftningen icke fylla något ändamål och dess tillämpning kan leda till i det närmaste absurda resultat.

Under senare år har det nordiska samarbetet på olika områden raskt ökat; inte minst har stora framsteg gjorts på det vetenskapliga området. Ett mycket nära samarbete har etablerats och vidareutvecklats mellan naturvetenskapliga, medicinska och tekniska forskare. Ett resultat härav

är bl. a. utgivandet av gemensamma publikationer, tidskrifter och böcker av olika slag. I detta samarbete förekommer ej sällan att tryckta skrifter sammansätts av delar som tryckeritekniskt framställts på olika håll. Planscher och bilder framställs t. ex. i ett land och infogas i en bok, tryckt i ett annat land o. s. v.

Spörsmålet om tillskapande av en gemensam nordisk bokmarknad är för närvarande föremål för ett stort utredningsarbete. En väg som därvid redan beträffats är att böcker, tryckta i ett nordiskt land, förses med omslag m. m. i ett annat och sprides där. Det torde icke vara något svenskt intresse att motverka denna utveckling genom att tillämpa föråldrade regler, som tillkommit för helt andra syften. För att möjliggöra och underlätta ett fortsatt nordiskt samarbete inom bokväsendet torde det vara angeläget att hindrande föreskrifter av det slag, varom här varit fråga, undanröjes.

Enklast torde vara att ändra 1913 års lag om oriktig ursprungsbeteckning på sådant sätt, att den icke göres tillämplig på tryckta skrifter. Reglerna i 4 kap. 4 § tryckfrihetsförordningen med åläggande att angiva bl. a. tryckort beträffande i Sverige utgiven skrift, torde vara fullt tillräckliga. Angivande av oriktig uppgift är straffbelagd enligt 6 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen. Även om i något enstaka fall någon person skulle kunna få en felaktig uppfattning om var en bok framställts, torde detta vara en mindre olycka jämfört med de olägenheter de nuvarande reglerna visat sig kunna medföra. Det tryckta ordet bör kunna passera över gränserna så fritt som möjligt.

Under åberopande av det anförda hemställles,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära förslag om sådan ändring av lagen den 4 juni 1913 angående förbud mot införsel till riket av varor med oriktig ursprungsbeteckning, att tryckta publikationer undantages från den ifrågavarande lagstiftningen.

Stockholm den 27 januari 1960

Henrik Munktell

Carl-Wilh. Lothigius